

Katoliški GLAS

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:
Gorizia, Riva Plazzutta, 18 - tel. 3177
PODUREDNIŠTVO:
Trieste, Vico d. Rose, 7 - tel. 37603

Polletna naročnina L 900
Letna naročnina L 1.800
Letna inozemstvo L 2.800
Poštno čekovni račun: šte. 24/12410

Leto XV. - Štev. 30 (752)

Gorica - četrtek 25. julija 1963 - Trst

Posamezna številka L. 40

Nedoslednost občinstva

Ce se kdo pritožuje nad televizijo, gledališčem, kinom, tiskom, mu odgovorijo, da je treba slediti okusu občinstva. »Občinstvo hoče tako in mi ne moremo plavati proti toku, drugače propademo.« Toda kdo je to občinstvo, ta tiran, kateremu dajejo toliko važnosti ustvarjavalci zabave, umetnosti in kulture? To ni narod, ni država, temveč je brezimna množica. Tipičen zgled množice je tisti, ki se ravna po ostalih ljudeh svojega družbenega sloja, svojega okolja; ki nima svoje lastne iniciative, ne poišče kaj posebnega, s čimer bi napolnil čas, ne kaže posebnih nagnjenj do kake stvari; hodi v kino, ker hodijo drugi; hodi na izlete, ker vidi druge, da tako delajo; gleda televizijo, ker hoče pač biti poučen o vseh oddajah.

Včasih se ga lotijo dvomi, morda tudi naveličanost in jeza proti toku, ki ga vleče za seboj; včasih bi si želel spremembe, bi želel zastopati svoje osebno mnenje, neodvisno od ravnanja množice. Hotel bi reči, da smatra za pohujševalno, kar počenjajo nekatere športne družbe, ki potrošijo tristo, štiristo milijonov za nakup nogometašev; hotel bi izrazil svoje ogorčenje nad dejstvom, da se plača en milijon in celo več na večer pevcu-kričaču, ki zapoje morda dve ali tri popevke, medtem ko mora on trdo delati, da spravi skupaj komaj potrebno za življenje; toda kdo so ti kričači in ti nogometaši, ki jih smatrajo kot velike osebnosti, čast svojemu narodu?

Toda vsega tega ne napravi, ker sledi drugim: po cele ure presedi pred televizijo in gleda oddaje, tudi tiste, ki ga morda ne zanimajo. Sledi festivalom popevk, športnim predstavam in izraža svojo sodbu, čeprav ga vsa stvar niti najmanj ne briga. Navdušuje se nad kričači, nad nogometaši, ki zaslužijo bajne vsote; take vsote, kakor si jih on še v svoji domišljiji ne more predstavljati. Ob raznih škandalih, ki se dogajajo, izrazi svoje mnenje tako, da zmaje z rameni. Kaj pa bi sploh pomenil njegov protest v primeri z velikim morjem množice?

Toda kdo usmerja mnenje množice? Govorijo se o »okusu občinstva« in se noče priznati, da narekuje te okuse televizija, kino, tisk. Občinstvo ima namreč tiste okuse, ki mu jih začitujejo ustvarjavalci zabave, umetnosti, kulture. Množica ne

ustvarja ozračja, temveč sprejema njegov vpliv in ga povsod razširja.

Včasih zvrčajo krivdo na občinstvo, če so predstave slabe, če so razni kulturni proizvodi povprečni, češ: množica ima pač take okuse in je vedno pripravljena verjeti vsaki neumnosti, je vedno pripravljena zabavati se čim bolj, ne ozira se na stroške. Skratka: prej se tej množici nudi vse mogoče, od nemoralnih in kvarnih predstav do raznih lažnih člankov; nato se s statistikami toži nad dejstvom, da je ta množica pač taka in taka, da si želi samo »take« vrste filmov, samo »take« članke in še mnogo podobnega. Če ima občinstvo take okuse, ni to samo njegova krivda, temveč predvsem tistih, ki usmerjajo njegove težnje, njegove misli. Kot dokaz služi dejstvo, da so pri navadnem občinstvu doživele velik uspeh tudi take filmske predstave, ki so se naslanjale bolj na umetnost in na problematiko, torej resni in zanimivi filmi, katere je znal povprečen gledavec v pravilni meri ceniti in za katere je kazal zanimanje. Ali je torej res za vse krivo občinstvo?

ŽALOSTNA OBLETNICA

17. junija je pretekla 10. obletnica delavske in ljudske vstaje v vzhodnem Berlinu. Prvi odpor proti komunistični oblasti je bil 16. junija, naslednji dan so se zbrali v povorki stavbni delavci Stalin-Allee-ja, njim so se pridružili še jeklarski delavci iz Henningsdorfa ter številna množica mestnih ljudi. Korakali so proti vladni palači ter zahtevali svoje pravice in svobodo. Iskra vstaje in upanja je razvnela še druge kraje. Odgovorili so jim ruski tanki, ki so s silo in krvjo zadušili vstajo. Komunisti bi radi spravili v pozabo ta dogodek; toda zgodovina ga ne bo zakrila, svobodni človek ga ne bo pozabil, ne morejo ga pozabiti Berlinčani onstran zidu sramote.

Pred nedavnim je senegalski predsednik Leopold Senghor (na levi) dobil mednarodno nagrado za poezijo. Na sliki ga vidimo s predsednikom Gane Kwame Nkrumah. O njem govorimo na drugi strani.

Svet pred važnimi odločitvami

Po dolgem obdobju negotovosti hladne vojne in ne brez dramatičnih momentov za svetovni mir se na obzorju mednarodnih odnosov obetajo boljši časi! Kljub vročim pasjim dnevom, ko se navadni ljudje radi umaknejo iz vsakdanjega mestnega šuma, si odgovorni državniki niso še privoščili počitnic. Pa tudi druga leta so politiki imeli smolo s počitnicami, ker jih je poletni čas vedno presenetil s kakimi nemiri na Srednjem Vzhodu, v Afriki ali kje drugje. Zloglasni berlinski zid se je pojavil ravno v največjem poletju, 13. avgusta 1961.

Toda letos gre za vse bolj važne stvari, zaradi katerih je vredno in potrebno, da državniki izgubijo nekaj počitnic! V mislih imamo trostranska pogajanja med ZDA, Sovjetsko zvezo in Veliko Britanijo o prenehanju poskusov z atomskimi in nuklearnimi bombami, ki že od prejšnjega ponedeljka potekajo v zelo ugodnem ozračju v Moskvi. Tudi ob drugih sličnih srečanjih v bližnji ter daljni preteklosti so poročali o priskrbenem vzdruženju med pogajavci Vzhoda in Zahoda, čeprav so se potem pogajanja izjalovila. Toda o sedanjih trojnih pogajanjih v Moskvi se zdi, da gre res za pristno željo obeh strani, da prideta do nekega konkretnega sporazuma. K temu jih sili vrsta dejstev in okoliščin, ki jim ne dovoljujejo več, da bi še odlašali s sporazumom o tako važnem vprašanju kot so atomski poskusi. Pri tem ne smemo nikdar pozabiti, da ne gre samo za poskuse kot take, ampak gre predvsem za to, da se prepreči množitev atomskih sil na svetu. Kajti čim manj držav poseduje atomsko orožje, tem manj je verjetnosti, da pride do uporabe tega orožja po pomoti ali kako drugače.

Ker je danes interes vseh, in predvsem vseh, da ne pride do vojne z atomskim orožjem (samo kitajski komunisti so nasprotno mnenja) in ker nekatere države po vsej sili hočejo ustvariti lastno atomsko orožje (Francija na Zahodu, Kitajska na Vzhodu), obstojajo objektivni pogoji, da se tozadevni razgovori v Moskvi uspešno zaključijo s sklenitvijo sporazuma o prepovedi ves tistih poskusov, za katere ni nujno potrebno mednarodno nadzorstvo na kraju samem, katero Sovjeti zavračajo. V poštev bi prišli predvsem poskusi na zemlji ter v zraku, medtem ko bi poskuse pod zemljo zaenkrat pustili zunaj, da ne bi komplicirali sporazuma glede ostalih poskusov.

Po prvem tednu pogajanj se lahko z gotovostjo trdi, da so razgovori že precej napredovali, ne da bi naleteli na kakšne nepremostljive ovire. Ozračje, v katerem potekajo, je še vedno dobro in opogumljajoče. Če gre tako naprej, smemo v kratkem pričakovati sporočilo, da so dosegli svoj cilj. Nekateri so mnenja, da je soglasje o sporazumu v bistvu že doseženo ter da diplomati samo dopolnjujejo še razne manjše podrobnosti.

Če do tega pride, bo to nadvse pomemben politični dogodek v zgodovini odnosov med Vzhodom in Zahodom po drugi svetovni vojni. Praktično bo to prvi sporazum večjega obsega (poleg avstrijskega problema) med obema taboroma, ki z ozirom na obravnavani predmet (atomsko orožje)

zadeva interese ogromnega števila ljudi oziroma bolje vsega človeštva na zemlji.

POSLEDICE EVENTUELNEGA SPORAZUMA

Kljub temu, da bi sporazum med atomskimi velesilami predstavljal brez dvoma nadvse pozitivno dejstvo, pa nekatere države, bodisi na Vzhodu kot na Zahodu, gledajo nanj s precejšnjo zadržanostjo. To pa predvsem zaradi nujnih logičnih posledic, ki bi jih omenjeni sporazum imel. Na Vzhodu je to komunistična Kitajska, ki noče o atomskem premirju ničesar slišati, ker bi pač rada s sovjetsko tehnično pomočjo postala sama atomska velesila, da o drugih nevarnih željah po vojni in podobnem niti ne govorimo.

V zahodni Evropi pa imata pomisleke Francija in Nemčija. Francija zaradi tega, ker hoče priti v »atomski klub«, v katerem so doslej priznane le ZDA, Sovjetska zveza in Velika Britanija. Zaradi tega je Francija tudi sabotirala ženevska pogajanja v okviru razorožitvenega odbora 17 držav. Vendar pa se predsednik De Gaulle le zaveda osamljenosti, v kateri bi se Francija znašla pred sodbo svetovne javnosti, ko bi bil v Moskvi dosežen sporazum o prenehanju atomskih poskusov. Brž je dal poklicati k sebi sovjetskega veleposlanika v Parizu Vinogradova, svojega v Moskvi pa poslal na razgovor k Hruščevu, da razloži svoje mnenje o tem problemu.

Precej bojazni so novice o ugodnem poteku moskovskih pogajanj vzbudile v Bonnu, kjer se bojijo, da bi se velesile sporazumele tudi o kakem drugem vprašanju na račun Nemčije. Posebno ji ne gre v račune nenapadalni pakt med Atlantskim in Varšavskim paktom, ker bi s tem Zahod priznal Vzhodno Nemčijo. Predsednik Kennedy je sicer zanikal, da bi tak sporazum bil na dnevnem redu, toda bonnska vlada ga kljub temu insistentno a priori zavrača.

Polom sovjetsko-kitajskih pogajanj

Ob medsebojnem obtoževanju po časopisih so se ideološka pogajanja med sovjetskimi in kitajskimi komunisti v Moskvi zaključila s popolnim polomom. V zaključnem poročilu, ki so ga izdali po večdnevem skrivnostnem odlašanju je sicer rečeno, da so pogajanja odložili za nedoločen čas, toda dejansko to pomeni, da so pogajanja klavarno propadla. V samem zaključnem poročilu je rečeno, da se prava pogajanja niso niti načela, ampak da so si le izmenjali stališča o spornih problemih! — Kitajska delegacija je takoj, že v petek, odpotovala domov.

Tako so se torej zaključili razgovori, ki so razdvojili svetovni komunizem v dve ideološki struji. Posledice tega razloga se kažejo posebno v deželah, kjer niso komunistične partije na oblasti, medtem ko so se vzhodne evropske države brž opredelile za Moskvu, razen Romunije, ki zatrjuje, da hoče v tem sporu ostati nevtralna. Češkoslovaške oblasti so celo izgnale iz Prage dopisnika kitajske tiskovne agencije »Šinua« (Nova Kitajska).

Tudi zahodne komunistične partije so izrekle podporo Hruščevovi liniji, toda marsikje so nastali spori med bazo in vodstvom. V

Italiji je posebno pozornost vzbudila skupina intelektualcev iz padovanske sekcije, ki obtožuje Togliattija in ostale voditelje oportunistične stranke. Tudi v Milanu so se pojavili po zidovih napisi, ki izražajo solidarnost s Mao Tse Tungom.

OBTOŽBE HRUŠČEVA KITAJCEM

Spor med Sovjeti in Kitajci je zavzel tak obseg in odmev, da ga v sedanjih okoliščinah ni mogoče več poravnati. Sovjeti in za njimi vse ostale partije so zagnale proti kitajskimi »tovarišem« ves svoj propagandni aparat ter jih obtožujejo dogmatizma, kratkovidnosti in konservatizma ter nacionalizma.

Posebno neizprosen proti Kitajcem je sam Hruščev, ki je v tem sporu zastavljal ves svoj vpliv in moč. V govoru, ki ga je imel zadnje dni minulega tedna v Kremlju, jih je neusmiljeno obtožil vojnoubojstva ter stalinovskega konservatizma, neslavnega spomina.

Takole se je izrazil o Kitajcih: »Kako naj se strinjamo z onimi, ki zatrjujejo, da je treba na vojnih razvalinah graditi boljši svet, če pa dejstva govore, da bi v slučaju termonuklearne vojne še tisti, ki bi ostali pri življenju, blagorivali one, ki so pomrli. Tisti, ki tako govorijo in kličejo vojno, se v resnici bojijo kapitalistov. Toda mi hočemo premagati kapitalizem z najmanjšimi izgubami in se v prvi vrsti izogniti atomski vojni.

Tisti, ki hočejo, da bi se vrnili v Stalinove čase, ko ni nihče, potem ko je šel zjutraj na delo, del, če se bo zvečer vrnil domov, naj si zapomni, da ni več poti nazaj in da bi se ljudstvo vzdignilo proti, če bi partija šla mimo sklepov XX. kongresa. Tisti, ki hočejo rehabilitirati Stalina, imajo druge cilje, ki se z našimi ne strinjajo!«

Za zaključek je svoje kitajske nasprotnike povabil, naj gredo v katerokoli sovjetsko tovarno ter delavcem razložijo svoj program: »Ljudstvo vas bo najprej poslušalo, nato pa vas bo z brcami zapodilo!«

Iz navedenih sestankov iz Hruščevovega govora je dovolj jasno razvidno, kakšen prepad zija med Moskvu in Pekingom. Na pogajanjih v Moskvi pretekle dni niso hoteli tega težkega spora formalno ovekovčiti, toda spor dejansko obstoja in stalno grozi še bolj razcepiti komunistični tabor.

a. t.

Potres v zgornji Italiji

V petek zjutraj, malo pred sedmo uro, so zabeležili po vsej severni Italiji potresne sunke, ki so dosegli peto stopnjo Merkalijeve lestvice. Zlasti močni so bili potresni sunki v Turinu, Genovi, Veroni in na Sinji obali. Prebivalstvo je na pol oblečeno zbežalo na ulice. Turisti po letoviških krajih so komaj prišli domov, da bi legli k počitku po nočnih zabavah, ko se je zemlja stresla in jih opozorila, da je nad njimi še neka višja sila. Filmske dive so s široko razprtimi očmi bežale na cesto in morda prvič v njihovem življenju ni bilo fotografa, da bi jih v tem važnem trenutku slikal.

Mnogo hiš je bilo poškodovanih, vendar smrtnih žrtev, hvala Bogu, ni bilo.

KRŠČANSKI NAUK

Skrb za večno zveličanje bližnjega

Ko je bil sv. Janez Bosco še otrok, je ob nedeljskih popoldnevih povabil vaščane k nekakšni predstavi in jih zabaval s svojimi spretnostmi: hodil je po napeti vrvi, skakal čez ovire, se prekopicaval in hodil po rokah itd. Kot plačilo pa je gledavce povabil, da so z njim molili sv. rožni venec. Tako je preprečeval, da bi skrunili nedeljo.

Tudi mi smo dolžni skrbeti za zveličanje bližnjega. Saj je Jezus umrl na križu, da bi se vsi ljudje zveličali. Bližnjemu lahko k zveličanju pomagamo z molitvijo, z ljubeznivim opominom, z zgledom in dejanjem. Sv. Cerkev priporoča duhovna dela usmiljenja: 1) grešnike svariti, 2) nevedne učiti, 3) dvomljivcem prav svetovati, 4) žalostne tolažiti, 5) krivico voljno trpeti, 6) žaljivcem iz srca odpustiti, 7) za žive in mrtve Boga prositi.

Mnogi grešé, ker jim ni mar za zveličanje bližnjega; molče gledajo, kako prijatelji hodijo kriva pota, ali so jim celo povod za greh (z govorjenjem ali z zgledom). Spet drugi se udeležé greha, ko ga ne zabranijo, čeprav bi ga lahko, molče h grehu, ga hvalijo ali pri grehu celo pomagajo, ko dajejo slab zgled ali posojajo grde časnike in knjige. — Se večji greh je, koga zapeljati v smrtni greh. Jezus pravi: »Kdor pohujšuje katerega teh malih, ki v me verujejo, bi mu bilo boljše, da bi se mu obesil mlinski kamen na vrat in bi se potopil v globočino morja.« (Mat 18, 6)

Kdor je bližnjemu škodoval na duši, mora škodo popraviti s skesanim prigovarjanjem, dobrim zgledom in z molitvijo. Se nekaj del duhovnega usmiljenja: pospremiti koga k službi božji, k spovedi, k sv. obhajilu, posoditi mu dobro knjigo, seznaniti ga z dobro družbo, malim otrokom pripovedovati o dobrem Bogu itd.

Sv. Pavel je tozadevno opominjal svoje rojake: »Glejmo drug na drugega, da se bomo spodbujali k ljubezni in dobrim delom.« (Heb 10, 24)

Filmska zvezda postane nuna

Spominjamo se je iz filma »Francišek Asiški«, v katerem je igrala vlogo sv. Klare. Njeno podajanje lika asiške svetnice je bilo tako naravno, tako pristno, da smo imeli vtis kot da bi se igralca popolnoma vživela: v njej je že takrat dozorevala odločitve, da zapusti Hollywood in kariero ter se umakne med samostanske stene. Tisti, ki so bili takrat z njo, pravijo, da je tedaj kazala veliko zanimanja za vse, kar zadeva verske stvari. Neka njena prijateljica trdi, da je dolgo preživljala krizo, preden je prišla do odločitve.

Dolores Hart so smatrali v Hollywoodu za igravko, kateri so se odpirala vrata bleščeče filmske kariere. Zato je razumljivo, da je vest o njeni odločitvi zbudila v ameriški filmski Meki velik odmev. Ugibale so se razne stvari, začeli so se iskati različni razlogi, ki naj bi privedli lepo igravko do tega, da zapusti posvetno življenje. Eni so iskali razlog v ljubezenskem razočaranju, spet drugi v želji po publiciteti. A Dolores Hart je odločno izjavila, da se ne gre za nobeno razočaranje, niti za trenutno duševno stanje, temveč da jo je do te odločitve privedla huda in dolga kriza, torej da ni to noben nepremišljen korak.

Igravka je živila v Hollywoodu in je imela priliko spoznati vso praznino tistega življenja, ki morda res nudi slavo in bogastvo, a ki ubije v človeku duha in ga napravi nesrečnega. Spoznala je vso revščino takega življenja in v njej je začela dozorevati misel, da bi iskala srečo drugje. Začela je obiskovati samostan, ki jo je danes sprejel kot novinko. To se je dogajalo v veliki tajnosti, ker ni bila še sigurna sama sebe in ker ni hotela, da bi se tisk polastil te novice. Ko je končno preživela svojo krizo in sprejela odločitev, ni bilo več nobene zapreke, da ne bi svet zvedel za njen korak.

Dolores Hart zapušča brez objokovanja za seboj vse to, za kar bi mnoge druge žrtvovale svoj ponos in človeško dostojanstvo. Zato je težko, da bi v Hollywoodu razumeli in odobraval igravkino odločitev. Kako naj bi namreč v tistem praznem in nesmiselnem življenju spoznali, da je mogoče najti popolno srečo med štirimi revnimi samostanskimi stenami?

Pravljica razsvetljava na čast Odrašeniku

Vsako leto se v Benetkah obnavlja najljepši praznik, Kristusa Odrašenika. In to vse od leta 1576 dalje, ko je po zaobljubi Benečanov, da bodo praznovali poseben dan v zahvalo, prenehala strašna kuga, ki je zahtevala smrt 45 tisoč ljudi. Središče proslav je otok Giudecca, kjer stoji cerkev božjega Odrašenika, ki so jo sezidali po načrtu Andreja Paladia in je že v tistih časih stala bajno vsoto 95 tisoč zlatih dukatov. Zaobljubljeni dan, tretja nedelja v juliju, je ohranila sicer prav malo verskega značaja. Po jutranjih sloves-

nostih v cerkvi na Giudecchi se praznik spremeni v čisto posvetno praznovanje. Godba in na večer tisoč in tisoč lučic na šestdesetih velikih ribiških ladjah, po gondolah in po vseh hišah Velikega kanala začara beneško ljudstvo in še posebno tujce, da do jutra sledijo veselemu praznovanju, ki se že tradicionalno zaključuje na otoku Lidu. Tu se zbere na tisoče in tisoče ljudi pri godbi in plesu v pričakovanju prve zore. Na spanje to noč nihče ne misli. — Tako je posvetnost zabrisala pravi verski značaj praznika, ki ga le redki še občutijo.

Kardinal Lauren RUGAMBWA

Vsakokrat, kadar vidimo kje naslikane ga afriškega kardinala ali pa ga zagledamo po televiziji, mu sledimo s simpatijo. Sami ne vemo, zakaj ga imamo radi. Malokdo pa ve, da je zelo cenjen in spoštovan med svojimi rojaki; nekateri ga celo obožujejo.

Zvest sin katoliške Cerkve, zgleden duhovnik, po značaju pa odločen in jase, ve, kaj zahteva današnja doba od njega, ki se je kot prvi sin črne zemlje povzpел do kardinalske časti in odgovornosti.

Berimo njegove besede, ki jih je naslovil svojim rojakom:

»Komunisti govorijo o miru, vendar izdelujejo orožje; govorijo o človeškem napredku, vendar ne uživajo pri njih preprost človek večje sreče kot drugje; proglašajo se kot branitelji revnih, vendar niso odpravili uboštva v svojih deželah; proslavljajo se kot zagovorniki boljših življenjskih pogojev za zatiranje, vendar je med njimi položaj revnejših še vedno žalosten.

Kako se more verjeti komunistom po taki uresničitvi njihovega programa, po taki uresničitvi njihovih obljub? Kadar mi katoličani izjavljamo, da smo za mir, ljudstvo ve in se lahko samo prepriča, da je naše orožje le duhovno orožje. Važno za nas je rešiti duše. Duše pa se rešijo z resnico.»

Pesniku črnega kontinenta mednarodna nagrada

Leopoldu Sedar-ju Senghorju, senegalskemu predsedniku je bila podeljena letos mednarodna nagrada za poezijo, in sicer za njegovo zadnjo knjigo »Nocturnes«. Njegova prva pesniška zbirka je bila izdana leta 1945 pod naslovom »Chants d'ombres«. V njej je podal odmev tragičnih vojnih dogodkov, katerih je bil priča kot vojak francoske vojske, kot vojni jetnik, kot pristaš odporniškega gibanja.

Druge pesniške zbirke: »Hosties Noires« (1948), »Chants pour Naett« (1949), »Ethiopiques« (1956), »Nocturnes« (1961) kažejo že s samimi naslovi mnogostranska zanimanja tega intelektualnega črnca, ki v stiku z evropskimi avantgardističnimi pesniki — Lorce, Eluarda, Bretona, Claudela — tekmuje z njimi v stilistični lepoti, a ohranja ljubezen do afriške zemlje in do tisočletnih primitivnih tradicij; svojim verzom daje pravilni čar.

V njegovih verzih izžareva nenehna želja po intelektualnem vzponu in pogosta vrnitev k izgubljenim mitom starih črnskih obredov. Toda predvsem nahajamo v njih verski čut življenja, ki razodeva dušo katoličana. To je vidno v naslednjih verzih, kjer lahko občudujemo v čisti luči poezije temeljno misel tega humanista, filozofa, politika, ki ljubi Evropo, čeprav je bila Evropa tolikokrat nepravična z njegovim ljudstvom.

100 letnica Riharjeve smrti

24. julija 1863 je umrl v Ljubljani Gregor Rihar, začetnik in reformator slovenske cerkvene glasbe.

Letos smo ravno v stoletnici njegove smrti.

Rihar zavzema silno važno mesto v naši cerkveni glashi, zato je prav, da osvetlimo njegovo življenje in njegovo delovanje. Slovenska radijska postaja bo posvetila njegovemu spominu posebno oddajo in sicer v petek 26. t. m. ob 18.30.

O Riharju bomo več poročali kasneje.

V soboto zvečer je Trst prvič sprejel svetovno znane male francoske pevce. Francija ima več takih skupin, ki so stale v več krajih na pobudo p. Mailleta. Tokrat so bili »Slavčki iz Sv. Martina« iz Ronbaixa.

Lepšega »odra« bi jim Trst ne mogel nuditi: peli so pred katedralo sv. Justa, razsvetljeno z močnimi reflektorji, pred številnim občinstvom. Prisotni so bili tržaški g. škof, župan ter razni predstavniki tržaške pokrajine in županstva. Pevcev je bilo 50, vodil jih je abbé P. Assemayne, ki je sam predstavljal razne pesmi.

V prvem delu so otroci peli razne polifonske ter nabožne pesmi. Peli so v svojih značilnih oblekah: bela halja z lesenim križem na prsih. V drugem delu pa so izvajali razne folklorne pesmi. Med petjem so nam dali na razpolago tiskovino z njihovim repertoarjem. Človek se ne more načuditi: 30 polifonskih pesmi, kjer so zastopani skoraj vsi polifonski skladatelji, tudi naš Gallus, 16 božičnih pesmi, 18 francoskih v raznih priredbah ter 19 folklornih iz raznih delov sveta, tudi črnske.

»MOLITEV«

Ob vznožju moje Afrike, že štiristo let križane in ki vendar še diha, naj Ti izrečem, Gospod, njeno molitev miru in odpuščanja.

Gospod Bog, odpusti Beli Evropi!

Res je, Gospod, da je ta skozi štiri stoletja metala slino in laježe svojih buldogov na moje zemlje.

In Kristjani, odpovedujoč se Tvoji luči in milini Tvojega srca, so osvetlili svoja bivališča z mojimi pergameni, mučili moje pisarje, preganjali moje zdravnike in moje učitelje znanosti.

In kot lovske ograje so požgali svete gozdove in vlekli prednike in genije za njihove mirne brade.

Iz svojega misterija so naredili nedeljsko zabavo mesečnih meščanov.

Gospod, odpusti tistim, ki so iz mojih vojakov naredili ubegle upornike in iz mojih knezov podnarednike,

iz mojih služabnikov sužnje in iz kmetov plačance, iz mojega naroda narod proletarcev.

Zakaj potrebno je, da odpustiš tistim, ki so lovili moje otroke kot divje slone.

In so jih učili z udarci biča in naredili so njihove roke črne, tistih, ki so roke imeli bele.

Zakaj potrebno je, da pozabiš na tiste, ki so odpeljali deset milijonov mojih otrok na palube svojih ladij,

na tiste, ki so jih uničili dvesto milijonov.

In so mi pustili samotno starost v gozdovih mojih noč in v savanah mojih dni.

Gospod, kristal mojih oči se temni.

Kača sovražstva dviga glavo mojega srca, kača, ki sem mislil, da je mrtva...

Umori jo, Gospod, zakaj potrebno je, da nadaljujem svojo pot in moliti hočem posebno za Francijo.

Blagoslovi ta narod, Gospod, ki išče svoj obraz pod krinko in ga ne more najti. In z njim vse narode Evrope, vse narode Azije, vse narode Afrike in vse narode Amerike

Ki se potijo v krvi in trpljenju. In v sredi te mirjade valov vidiš nemirne glave mojega naroda.

In naredi, da njihove tople roke stisnejo zemljo z objemom bratovskih rok.

Pod mavrico Tvojega miru.

Leopold Sedar Senghor

”Les Rossi gno lets”

jejo za mir, za razumevanje med vsemi ljudmi, ker odseva iz njihovih oči... iz njihovega glasu najlepši slavospev miru. Tudi v tem smislu so najraje sprejeti. Bog pa naj usliši njihov klic!

d. j.

V PREDSOBI GROBA

V predsobi groba,

tam,
kjer odrasli so otroka pogledi,
kjer preroška so starčeva usta,
kjer nevedna je znanstvena glava,
tam,
kjer edina pesem je stok,
kjer poslednjega diha znanilec je hip,
kjer neudrugi sesavec je izhod,
tančica mi pade z oči,
ugledam Resnico.

S. R.

O osvobodilnem boju „za neodvisno Slovenijo“

Pred tremi tedni je objavil »pregled tiska«, ki ga izdaja na Južnem Tirolskem pokrajinski odbor, mnenje nekega nemškega univerzitetnega profesorja, da so bila nasilna dejanja za doseg popolne avtonomije Južne Tirolske upravičena. Pri tem se je skliceval na katoliško moraliko. Južnotirolski dnevnik »Dolomiten« pa je ogorčeno obsodil objavo tiste razprave na poluradno glasilo. In res je dalo državno pravdnistvo tisto številko tiskovnega pregleda zapleniti.

Ta dogodek me je spomnil na nekaj podobnega, četudi v bolj skromni in veliko manj pomembni obliki. V letošnjem letu

nična rešitev pred to usodo je samo neodvisna slovenska država.

Zato je potreben nov osvobodilni boj, ki mora zajeti poslednjo slovensko vas in zadobiti množično obliko. Najprej je treba uporabljati mila sredstva: gesla po vseh zidovih, kresovi, anonimna pisma oblastem in Titu, resolucije na sestankih in zborovanjih, bojkot volitev in davkov. Akciji naj se pridruži tudi partiji, ki pa naj ostanejo navidezno v okupatorjevi službi, mladina, slovenski intelektualci, krščanski socialisti in demokrati iz bivše OF. — Če bi pa Beograd ne zagotovil v novi ustavi Slovincem pravice do samoodločbe in politične možnosti, da se samoodločba uveljavi, je treba močnejših sredstev. To so: gospodarske in prometne sabotaže, požigane skladišča, puške, bombe, tajni osvobodilni odbori in odporiške skupine, poziv vojakom, naj vržejo puške proč in pobegnejo v tujino ter si tam ustvarijo dostojno življenje. Ker nova ustava nima ničesar o pravici do samoodločbe in o politični možnosti, da jo uveljavijo, bi sledilo, da mora nastopiti ta končna faza »osvobodilnega boja«.

»Akcijki odbor za neodvisno Slovenijo« izrecno izjavlja, da noče biti »bela garda«. Ne gre za borbo proti komunizmu, temveč za neodvisno Slovenijo. V tej borbi lahko sodelujejo tudi partiji. Če bodo sodelovali, jim bo narod grehe preteklosti odpustil. Te samozvestne obljube dokazujejo, da se odbor smatra za zakonitega predstavnika bodoče neodvisne Slovenije. Odbor opozarja, da ni »bela garda«, ne pove pa, ali ni bil »bela garda« med vojno.

V današnjem splošnem mirovnem vzdušju ni potrebno šele dokazovati, da moramo katoličani odkloniti tak poziv k orožju. Pokojni sveti oče Janez XXIII. govori jasno o nedotakljivosti pravic malih narodov. Toda istočasno je njegova okrožnica »Pacem in terris« velika pesem miru.

In če bi hoteli lahkomišlno iti preko vseh načelnih pomislekov, ni mogoče prezreti dejanskega položaja Slovincem v Jugoslaviji. Trezen politik ne more upati, da bi oborožen odpor privedel do koristnih posledic. Vsak tak poizkus bi bil zatrt že v kadi. Saj ima ondi režim svoje obveščevalce v najmanjšem naselju, v vsakem mestnem bloku stanovanj.

Ker govori omenjena »poslanica« tudi o čim manjših žrtvah za največji uspeh, zato je verjetno, da so tisto poslanico delili le zamejskim Slovincem. Imela bi pač le namen pokazati, da še živi neko gibanje med našimi emigranti.

Ker pa javnost ve, kdo je tiste liste raznašal, bi se moglo s tem neprevидnim dejanjem istovetiti vse naše demokratično in katoliško gibanje. Zato je prav, če zaključim ta dopis, da se z »akcijskim odborom za neodvisno Slovenijo« ne strinjamo vsi katoliški in demokratsko usmerjeni zamejski Slovenci. Večina izmed nas odklanja zamisel »neodvisne Slovenije« in še bolj osvobodilni boj, kot si ga želi omenjeni akcijski odbor.

In v tem vztrajamo, četudi bi nam narod, katerega predstavlja tisti akcijski odbor, ob končnem obračunu tega ne odpustil.

P. S.

25. julija 1943
25. julija 1963

Dvajset let je že minilo, odkar je formalno padel fašizem. Izginili so ustanovitelji te diktatorske ideje tako pač, kot je usojeno vsem diktatorjem na tem svetu; za seboj so pustili nekaj dobrega, a mnogo, mnogo gorja, uničenja, razvalin in nedolžnih človeških žrtv. Kot vsaka diktatura, so le tako prišli na površje, le tako so se ohranili na oblasti, dokler ni prišla druga sila — ideja svobode in človečanske pravice — ki je zlomila njihov snop.

Pod to diktaturo so trpeli in ječali italijanski demokrati, pod tem nasiljem in njenim duhom, ki ga je ta ideja ustvarila, smo trpeli mi Slovenci dolgo dobo 25 let. Nas so preganjali fašisti in tisti nefašisti, ki so se nalezli duha črnih srajc. Našteti vse krivice bi bilo predolgo in za nas še vedno boleča rana, ostanke imamo še danes, ker duh tiste ideje ni še izginil; že na podlagi tega si lahko današnja mladina, ki ni izkusila fašizma, predstavlja, kakšen je bil tedanji uradni fašizem.

Slovenski katoličani se spominimo te obletnice, Bogu priporočamo nedolžne žrtve tedanjih dni ter ponovno obsojamo tisto dobo in današnji ostali duh. Končno naj prevlada širok pogled 20. stoletja, zdrava ideja skupnega evropskega sožitja, predvsem pa evangeljski duh velike ideje vesoljnega cerkvenega zbora, ki je duh ljubezni, bratskega razumevanja in spoštovanja pravic slehernega človeka in človeške skupine.

T. G.

so delili po Trstu »Poslanico slovenskemu narodu za leto 1963«. Izdal jo je »Akcijki odbor za neodvisno Slovenijo«. Ker vsebine, ki jo objavlja ta listič na štirih straneh, večina naših bravcev ne pozna, nekaj besed o tem.

»Poslanica« prikazuje, da je Slovenija v titovski Jugoslaviji navadna balkanska provinca brez politične in gospodarske avtonomije, izpostavljena silovitemu gospodarskemu izžemanju in srbski kolonizaciji; govori o »srbizaciji Slovenije«. Res

Msgr. R. KLINEC:

Slovenske Marijine kongregacije

Ob 400-letnici Marijinih družb

Marijine družbe na Tržaškem

Približno isti razvoj kot na Goriškem so imele Marijine kongregacije na Tržaškem. Ante Štemberger, kaplan pri Novem sv. Antonu, je leta 1899 ustanovil prvo Marijino družbo v Trstu. Škof Andrej Marija Šterk je 22. julija 1899 izdal ustanovni dekret. Družba je imela svoj sedež sprva v kapelici šole sv. Cirila in Metoda pri Sv. Jakobu, nato v prostorih Kat. izobraževalnega društva v ulici sv. Franciška 15 in od l. 1912 dalje v Marijinem domu. Ko je družbeni voditelj Štemberger odšel na novo službeno mesto v Drago v Istro, je sprejel vodstvo sprva kanonik Franc Kosce (1903-1906), zatem msgr. Franc Guštin (1906-1937) in od leta 1937 dalje sedanji voditelj msgr. Ivan Omerza.

Pod okriljem tržaške Marijine družbe so vzrastle zelo važne ustanove: takoj leta 1902 se je ustanovil »Vrtec Marijinih

angelčkov«, v katerem se je zbiral tudi do 300 deklic; leto 1912 pa je videlo slovensko otvoritev »Marijinega doma«, središča verskega in narodnega življenja ženske mladine, ter »Zavoda sv. Marte« za brezposelna dekleta, ki ga od l. 1937 dalje vodijo šolske sestre.

Tržaška Marijina družba je vsekakor vršila častno delo verske in narodne vzgoje, posebno z vsakoletnimi duhovnimi vajami in vzornimi tedni, z verskimi poizkušnjami in kulturnimi prireditvami ter z drobnim delom v raznih odsekih.

V Trstu samem in v bližnji okolici pa so nastale še druge kongregacije:

Kaplan A. Čok je l. 1904 ustanovil Marijino družbo pri Sv. Ivanu, ki je zelo mnogo pripomogla k podvigu verskega življenja. Dragoceno je bilo zlasti njeno delo v dramskem odseku in v cerkvenem pevskem zboru.

Msgr. Jakob Ukmar je l. 1904 ustanovil Marijino družbo v Rojanu, ki je prav tako veliko storila za vzgojo mladine, za cerkveno petje in zdravo razvedrilo, za dober tisk in za misijone.

Pri Novem sv. Antonu je bila že leta 1906 ustanovljena moška Marijina družba,

560 tržaških in goriških Slovincem v Avstrijo

To številko Katoliškega glasa berejo naši romarji že na dolgi poti proti Marijinemu Celju. Vsem želimo srečno pot do cilja, božji blagoslov v Avstriji in srečen povratek v nedeljo popolnoči.

Romarjev je skupno 560; razen Ricmanj so zastopane vse naše župnije na Tržaškem, vse župnije devinskega dekanata, naprej pa samo Rupa, Gabrje in Gorica. Največ romarjev je iz Rojana, od Sv. Antona in z Opčin. Romarji so dobili romarsko knjižico, v kateri so vsa potrebna navodila, predvsem pa urnik vlaka, spored romanja in izleta in končno opis dolge poti od Trbiža naprej. Vsa pot je dolga 1.200 km.

V Trbižu naj si romarji oskrbijo vodo ali drugo pijačo; samo v Trbižu je daljši postanek vlaka. Isto bo mogoče popoldne ob štirih v Kapfenbergu. Ko pridemo na cilj, dobi vsak mesto v hotelu, ob sedmih večerja in ob osmih skupni slovesni vohod v baziliko. V petek na god sv. Ane imamo skupno romarsko sv. mašo ob osmih zjutraj, prej prilika za spoved in zvečer skupno lursko procesijo s svečami, vse drugo je dano na prosto voljo in priporočamo. Vodstvo pričakuje sodelovanja dobesedno vseh pri skupni molitvi in pri ljudskem petju. V soboto budnica povsod ob petih, takoj zajtrk in ob 5.30 na pot proti Dunaju. Sledi dobre tri ure ogled velemesta; točno opoldne bomo vsi v katedrali sv. Štefana in tam bo prvič mogočno zadonela naša pesem, nakar bo sledil koncert na največjih orglah Avstrije. Obisk katedrale bo verjetno napravil najmočnejši vtis na Dunaju. Za naše prijetno bivanje na Dunaju skrbi duhovnik g. Ivan Tomažič, ki zida sedaj velik dom za slovenske akademike na Dunaju. G. Tomažič bo našim romarjem govoril v nedeljo ob osmih v votivni cerkvi, kjer bomo imeli našo nedeljsko mašo, maševal pa bo znani misijonar iz Hong-Konga g. Stanko Pavlin, tudi naš rojak z Goriškega, ki je sedaj na obisku v domovini.

Kdor nima zadosti avstrijskega denarja, naj potrpi do petka zjutraj in v Marijinem Celju bo dobil, kolikor rabi; menjalnice so v Graški in v Dunajski ulici. Romarje prosimo, naj vedno pazijo na dokumente, na denar in predvsem na noge pri prestopu na vlak, v avtobuse; izredno pozornost vsi na Dunaju, kjer je veliko prometa.

Vodstvo romanja iskreno pozdravlja množico rojakov-romarjev, ki so tudi letos pokazali veliko smisla za skupno božjo pot in gredo skupno s svojimi duhovniki v izredni Marijin kraj prosit za mir med narodi, prosit za nove duhovniške poklice, za živo vztrajnost v sveti veri, ki sta jo našim pradedom najbolj uspešno oznanjala in približala sveta grška brata Ciril in Metod. Naša božja pot bodi zahvala Bogu za vse dobro po sv. Cirilu in Metodu!

Franc Štuhec

40 slovenskih skavtov v Grčijo

V nedeljo 28. julija ko se bodo slovenski romarji vračali z Dunaja, bo iz Trsta ob 20.30 odpotovala skupina 40 slovenskih skavtov.

Po 38-urnem potovanju mimo Zagreba, Beograda, Skopja, Gevgelije in Soluna bomo v torek zjutraj prispeli v Atene. 1. avgusta pa se bomo peljali na Maratonsko rolje, kjer so leta 490 pr. Kr. Grki v silni bitki premagali Perzijce. Od 1. do 10. avgusta 1963 bo namreč na tem polju 11. svetovni Jamboree (mednarodni skavtski tabor), katerega se bo udeležilo 15.000 skavtov iz 80 držav. Največ bo seveda Grkov, veliko bo pa tudi Angležev (1500), Francozov (1200), Italijanov (450), Indijcev, Svedov, Filipincev, Armencev, Islandcev, Ircev, Japoncev, Turkov itd.

Na takem srečanju je primerno, da se tudi Slovenci pokažemo. Zato smo že takoj po lanskem taboru začeli misliti na to in pripravljati načrte, ki so se nam zdeli spočetka neizvedljivi, a smo sedaj končno le na tem, da jih uresničimo. Polovico naše skupine tvorijo starejši roverji, drugo polovico pa izvidniki (med 14. in 17. letom). Da bi se ubranili pred vročino, smo vpeljali poleg navadnega še poletni kroj, s svetlorumeno majčko namesto težke srajce.

Zanimivosti bo res veliko, saj bomo imeli priliko ogledati si lepote Grčije in ostanke njene starodavne kulture. Žato bomo naredili več izletov iz Aten v Delfe, Tebe, rtič Sunion itd. Veselja tudi ne bo manjkalo, saj je med udeleženci številno zastopan skavtski pevski zbor in tako zvani »Scout Pseudo Jazz Band« s harmoniko, basom, kitarami in orglicami. Malo preglastic bosta seveda delala grški jezik in pisava, vendar pa bomo s skavtsko iznajdljivostjo tudi to premostili. Potovanje bo trajalo približno dva tedna.

V teh dneh so v teku še zadnje različne priprave, tako da bo v nedeljo vse v največjem redu. Sicer pa ni to prvič, ko se podajamo na tako pot, saj je leta 1960 šlo na svetovni Evharistični kongres nad 50 naših skavtov. Z upanjem na božjo pomoč se bomo torej podali na pot, da poneseimo ime Slovincem na seznam Jamboreeja — seznam bratstva med narodi.

Pavel Fonda

ki se je l. 1937 preselila k Sv. Jakobu.

V Ospu je že l. 1911 župnik Rafael Piščanc ustanovil Marijino kongregacijo. Ko se je po zadnji svetovni vojni vas Mačkovičje odcepila od Ospa, se je v Mačkovičljah obnovila Marijina družba.

Opčine so imele svojo Marijino družbo že l. 1916. Ustanovil jo je dekan msgr. Cink.

Marijine družbe so bile razširjene ne samo v mestu, temveč tudi v obširnem podeželju tržaške škofije tja do Postojne. Lahko zato rečemo, da je bila vsa slovenska Primorska eno samo Marijino kraljestvo in da je bil cvet primorske mladine zbran prav v Marijinih družbah.

Sklepna beseda

Ugodna prelomnica v zgodovini naših Marijinih družb je strašna doba druge svetovne vojne, ko so se morale naše kongregacije prebijati skozi tragične preizkušnje in dejansko mučeništvo. Po vojni je nad veliko večino našega naroda zavladal komunizem, ki je uničil vse cerkvene organizacije, ki so se udeleževale zunaj cerkvenih sten, in tako so morale tudi Marijine družbe prekiniti s svojim

javnim delovanjem in se umakniti v polmrak katakomb.

Doba mučeništva in katakombeske tišine naših Marijinih družb je poglavje zase, ki ga je pisala in ga piše zgodovina s krvjo in solzami. Ni še napočil čas, da bi o tem javno spregovorili, naj ostane še vedno skrivnost in bolečina naših src.

Zamejskim Slovincem pa je Bog poveril nalogo, da ohranjajo za boljše čase svetlo tradicijo Marijinih družb. Zato pa nas mora prešinjati živa zavest, da nam je Marija izročila v varstvo sam obstoj njenih družb med Slovenci in da smo zato odgovorni za njihovo nepretrgano delovanje in izpopolnjevanje, tako da bodo živ plamen ljubezni do Marije, ki bo svetil preko meje in v srcih vseh Marijinih časticev ohranjal prepričanje, da bo brez drugega prišel čas, ko bodo zastave Marijinih družb spet svobodno plapolale po vsej slovenski zemlji.

Z globokim čutom te zgodovinske odgovornosti storimo vse, da se med nami poživijo ali na novo ustanovijo Marijini vrlici, Marijine družbe, Marijina legija, sploh vse marijanske kongregacije. Pri tem delu naj nas podpira zavest, da Ma-

Prof. ANTON KACIN:

Še o šolskih uspehih in neuspehih

Sredi junija so se po Gorici začele širiti vesti o izredno slabem izidu na slovenski nižji srednji šoli. Padlo da je nenavadno visoko število učencev, izdelalo pa da jih je zelo malo. Poročila v časopisih so te vesti potrdila.

Ker me zanima vse, kar je v zvezi s slovensko šolo na tem ozemlju, sem si hotel ustvariti natančnejšo sliko o uspehih na tej šoli. Zaradi primerjave sem si ogledal tudi izide na slovenski srednji šoli v Trstu. V Gorici in Trstu sta bili namreč do letos dve edini nižji srednji šoli s slovenskim učnim jezikom. Ker so izidi izobešeni na oglasni deski zavedov, so dostopni vsakemu človeku; niso torej nobena tajnost. Sploh postaja vse, kar zadeva šolo, vedno bolj zadeva javnosti; in prav je tako. Javnost, zlasti starši niso tu samo za to, da pošljejo v šolo otroke in da na koncu vsakega šolskega leta slišijo rezultate. Po mojem mnenju imajo pravico, da so poučeni o delu v šoli, in dolžnost, da se za to delo zanimajo.

Srednja šola (nižja gimnazija) v Trstu je imela v preteklem šolskem letu enajst razredov (3 prve, 4 druge, 4 tretje) in 288 dijakov. V razredih, ki se ne zaključijo z izpitom, to je v treh prvih in štirih drugih, je bilo 193 učencev. Izdelalo jih je 107 (55,4%); popravne izpite ima 69 (35,8%) učencev; padlo pa je 17 (8,8%) učencev. Nižji tečajni izpit je delalo 95 dijakov. Izdelalo jih je 47 (49,5%); popravne izpite ima 40 (42,1%) dijakov; padlo jih je 8 (8,4%). Uspeh je torej popolnoma normalen.

Cisto drugačna slika se pokaže ob pogledu na izide na nižji srednji šoli v Gorici. Šola je v preteklem letu štela 113 dijakov v šestih razredih. V dveh prvih razredih je bilo 40 dijakov, v dveh drugih 33, v dveh tretjih pa spet 40.

Ocenjevanje na koncu leta napravila porazen vtis. V dveh prvih in dveh drugih razredih je od skupnega števila 73 učencev izdelalo 27 (37%) učencev; popravne izpite je dobilo 23 (31,5%) učencev; padlo pa jih je 23 (31,5%). V razredih, ki se ne zaključijo z izpitom, je padla torej tretjina učencev. Pri nižjem tečajnem izpitu je izid nekoliko boljši, a ne mnogo. Rešuje ga dekliski razred. Mislimi da že dejstvo, da k izpitu niso bili zaradi slabega uspeha pripuščeni trije učenci (sami fantje). Ti so torej padli, še preden so stopili pred komisijo. Izpit je delalo 37 kandidatov; 12 jih je izpit napravilo, 19 jih ima popravne izpite in 6 jih je padlo. Vseh padlih je torej 9.

Vredno je pogledati ocene iz posameznih predmetov. Tu se odkrijejo nerazumljive reči. Negativnih ocen (dvojk, štiric in petic) je največ v latinščini in italijanščini. Izmed 113 učencev je ob koncu šolskega leta dobilo v vseh šestih razredih slabo oceno v latinščini 72 učencev, to je 63%; iz italijanščine pa 59 učencev ali 52 odstotkov.

I.a razred je imel 19 učencev: negativnih ocen iz italijanščine 13 (68%), iz latinščine 14 (73,6%)

I.b razred: učenk 21; negativnih ocen iz italijanščine 11 (52%), iz latinščine 12 (57%)

II.a razred: učencev 14; negativnih ocen iz italijanščine 8 (57%), iz latinščine 10 (71%)

II.b razred: učenk 19; negativnih ocen (Nadaljevanje na 4. strani)

rijine družbe niso nekaj zastarelega in preživetega, niso stvar preteklosti. Vodilne ideje Marijinih družb: t. j. Marijino čiščenje in apostolat, so namreč take življenjske važnosti, tako lastne samemu bistvu, pa tudi tako blizu Marijinemu Srcu, da je zaradi njihove trajne veljavnosti bodočnost Marijinih kongregacij izven problema. Organizacija, ki je v najtežjih zgodovinskih pogojih vzdržala 400 let in se razširila med narode vsega sveta, ima pač v sebi toliko življenjske sile, da se bo častno uveljavila tudi v sodobnem svetu. Poleg njene življenjske sposobnosti in prilagodljivosti raznim okoljem čuva nad kongregacijami sama nebeška Kraljica, Srednica vseh milosti in Zmagovavka vseh herezij.

Današnja proslava štiristoletnice Marijinih družb naj se ne omeji na bežen pogled na njihovo sijajno zgodovinsko delo, pač pa naj se preljuje v odločen sklep, s katerim se obvezujemo, da hočemo kot dobri Marijini otroci poživiti Marijine družbe in tako odločno prispevati k razširjenju Kristusovega kraljestva na zemlji. Z ljubljenim Sinom nas blagoslovi Devica Marija!

(Konec)

TRŽAŠKE NOVICE

„DOLINA“ NA VODI

Danes moramo že poročati o prazniku in veselju dolinskih fantov: »barka« že plava po morju.

Praznik je že začel pravzaprav zjutraj, ko so štirje fantje napravili skavtsko obljubo. Tudi oni so slovesno obljubili, da hočejo živeti v skavtskem duhu.

Popoldne pa so se podali fantje, z njimi še drugi Dolinčani na Lazaret, kjer je bila splovitev že dobro znane dolinske ladje, ki ima že svoje ime »Dolina«. Boljšega imena niso mogli zbrati.

Moramo zapisati, da je bilo pri splovitvi kar precej ljudi, vseh skupaj z radovedneži vred, okrog 300. Torej kar lepo število gledavcev, ki so prav veselo zakrivali in pozdravljali, ko je »Dolina« slovesno drsela v vodo. Sicer nismo videli tedaj obraza dolinskega župnika g. Albina Grmeka in njegovih fantov, a si lahko predstavljamo njihovo veselje in zadoščenje. Po tolikem trudu in prizadevanju je končno prišel tisti dan, sedaj pa se bodo lahko vozili. Vsakokrat, ko bodo stopili v svojo ladjo, si bodo sami sebi priznali: to je naše delo.

Okrog 30 dolinskih fantov si je s svojim župnikom pripravilo to veselje. Z njimi se veselimo tudi mi, kakor se veselijo dolinski starši.

Ne smemo pozabiti, da so po splovitvi svojo ladjo tako »zaklali«, kot se spodobi. Sedaj pa se ziba barka v mirnem pristanišču na Lazaretu. Nekdo je že izjavil, da je med vsemi najlepša.

Pogumne dolinskih fantom voščimo prijetne poletne zabave, predvsem to, da bodo vedno tako združeni in podjetni, saj so pravzaprav edini delavni v Dolini.

Poleg vsega, so tudi pokazali, da »čič je za barko«.

Opazovavec

Vprašanje razlastitev v tržaški občini

Posebna občinska komisija proučuje razne ugovore in pripombe lastnikov zemljišč in drugih zainteresirancev v zvezi z novim regulacijskim načrtom. Svoje sklepe bo sporočila občinskemu svetu. Do sedaj se je zvedelo, da je omenjena komisija proučila nekatere ugovore, med temi, da se izključi z gradbenega področja zemljišča med ulico Flavia, Scarlicchio in krožno avtomobilsko cesto Carinarnica-Katinara. Gre namreč za področje, ki obsega približno 400 tisoč kv. metrov zemlje, od prvotno določenih 800 tisoč. Omenjena zemljišča bodo spadala v polkmetijsko področje v sklopu regulacijskega načrta. Na tem področju ne bo dovoljeno zidanje visokih stavb, kakor tudi drugih večjih stavbnih objektov.

Poroka

V torek, 16. t. m. sta si obljubila večno zvestobo g. Miloš Pahor, priznani tržaški flavtist in gđc. Dina Slama, učenka tržaškega konzervatorija.

Poročil ju je dekan g. Mario Cosulich v cerkvi Sv. Jakoba.

Novoporočencema iskrena voščila!

Prelatu dr. Jakobu Ukmarju čestitamo!

12. julija — 62 let mašništva
13. julija — 85 let
25. julija — godovni dan

Bog naj Vas ohrani!

Lurški romarji

Vrnili so se v preteklem tednu iz Lurda srečno in zadovoljni. Polni notranje sreče in zadoščenja, kot le Lurd da.

UNITALSI je poskrbela za vsako podrobno stvar: za zdrave romarje in za bolnike. Kot vsako leto, je bilo tudi letos precej slovenskih romarjev, z njimi kar štirje slovenski duhovniki. Marsikdo je izrazil predlog za druga leta, in sicer naj bi v okviru UNITALSI deloval tudi slovenski odsek, ki bi skrbel za številne vsakoletne slovenske romarje. Zanje skrbi vsako leto g. Angel Kosmač, z veseljem bi skrbel za duhovno vodstvo slovenskih romarjev tudi v bodoče.

Morda bo ta predlog letošnjih udeležencev padel na ugodna tla.

»Tržaški trio« se je vrnil v Italijo

V nedeljo 21. t. m. se je z letalom iz Buenos Airesa vrnil v Italijo »tržaški trio«, ki je bil na turneju po Argentini in deželah Južne Amerike. Kakor smo pred kratkim poročali, so se trije tržaški muzicisti skoro čudežno rešili iz goreče ladje v Rio de la Plata in prebili štiri ure na morju v temi in megli, predno so jih rešili. Tudi svoje dragocene instrumente so pozneje zopet dobili, pa čeravno hudo poškodovane, ker so bili več ur v vodi. Za violončelo, je izjavil prof. Baldovino, bo potrebno poldrugo leto, da ga spet popravijo. — Pri zadnjem koncertu v Buenos Airesu je »tržaški trio« doživel sijajen uspeh.

48. obletnica bitke v Podgori

V petek zjutraj so italijanski orožniki praznovali 48. obletnico bitke v Podgori. Zbrali so se pri spomeniku padlih vrh Kalvarije, kjer so skupno z raznimi predstavniki vojaštva, svojcev padlih in cerkvenih oblasti prisostvovali sv. maši, ki jo je daroval vojni kaplan Ribis iz Padove. Na spomenik padlih so nato položili vence. Visoke predstavnike vojaških oblasti je sprejel v goriški sejni dvorani pokrajinski podpredsednik.

Prireditve na goriškem gradu

»Malo goriško gledališče« (Piccolo Teatro Città di Gorizia) je letos odprlo na goriškem gradu sezono proze. V soboto 20. julija zvečer je to gledališče predstavilo goriškemu občinstvu za otvoritve sezone »Dražestno čevljarko« (La calzolaia amirevole), burko v dveh dejanjih Federica Garcia. Od 3. do 10. avgusta bo predvajalo delo Angela Beolca »Bilora« in »Il Parlamento«. Prvo delo, Dražestna čev-

NOVICE IZ JUGOSLAVIJE

Ciril-Metodove proslave pri naših sosedih v Jugoslaviji

Isti dan kakor na Padričah so proslavili sveta brata na Brjah nad Rihemberkom na Vipavskem. Tam je namreč edina cerkev v čast Slovanskima svetnikoma na jugoslovanskem delu Primorske.

Vsa slovesnost se je strnila ob priložnostnem govoru, ki ga je imel delegat apostolskega administratorja jugoslovanskega dela goriške nadškofije župnik in dekan iz Solkana g. Andrej Simčič. Nastopili so v cerkvi okoliški cerkveni pevski zbori z lepim programom izbranih pesmi. Zbralo se je za priložnost vaških patronov mnogo ljudstva, ki je ob koncu prisluhnilo še narodnim pesmim, ki so jih pevci prepevali tudi pozno v noč pod košatimi drevesi.

To pa je bil samo začetek proslav pri naših sosedih, ker imajo na sporedu še marsikaj. Prihodnjo nedeljo 28. julija bo v isti cerkvi na Brjah v popoldanskih urah sveta maša v slovansko-bizantinskem obredu, v jeziku kakor sta ga uporabljala sveta brata. Maševal bo letošnji novomašnik iz Mirenskega gradu — član unijatske katoliške skupnosti v Jugoslaviji.

Osmega septembra pa upajo, da bo na Sveti gori prava uradna in veličastna proslava z udeležbo in obredi unijatskega pomožnega beograjskega nadškofa msgr. Bukatka, ki ga bo spremljal cel zbor duhovnikov vzhodnega obreda.

Prav zadnje tedne se je nadškof Bukatko nahajal v Kanadi v Ameriki, kjer je opravil slične slovesne obrede, ki so vzbudile veliko pozornost tamkajšnjega tiska in radio-televizije, kakor poroča obširen in ilustriran članek v »Osservatore romano«.

Pripravimo se že sedaj na romarski izlet na Sveto goro za tole priliko, ki je res edinstvena za naše kraje v tem Ciril-Metodovem letu.

† Janez Kalan v Knežaku

V nedeljo 21. julija je umrl msgr. Janez Kalan, župnik v Knežaku; smrt ga je dohitela na prižnici med slavnostnim govorom, ki ga je razvijal zlatomašniku Francu Kovačiču v Trnju pri Pivki; med govorom je dvakrat trenutno omedlel, pa je le govor nadaljeval. Končno se je globoko sklonil naprej, nakar je omahnil in se zrušil mrtev. Pogreb odličnega duhovnika in častnega kanonika je bil v torek v Knežaku. Pokojni je bil rojen 1894 v Skofji Loki.

Naj počiva v miru!

Še o šolskih uspehih in neuspehih

(Nadaljevanje s 3. strani)

iz italijanščine 6 (31,5%), iz latinščine 5 (26%)

III.a razred: učenec 20; negativnih ocen iz italijanščine 15 (75%), iz latinščine 17 (85%)

III.b razred: učenec 20; negativnih ocen iz italijanščine 13 (65%), iz latinščine 7 (35%).

Nižja gimnazija je bila do sedaj, zlasti pa pred ukinitvijo sprejemnega izpita, do neke mere šola izbranih; to se pravi: to šolo so obiskovali bolj nadarjeni dijaki. Po teh izidih sodeči pa so bili zlasti deški razredi sestavljeni povprečni iz nenadarnih (classi degli asini). Tega ne morem verjeti. Nujno se torej postavlja vprašanje: kdo je odgovoren za slabe izide v italijanščini, latinščini, a tudi v drugih predmetih, ki jih tukaj nisem naštel?

Naj mi ne pride kdo z izgovorom, da so vsa današnja mladina ne uči. Vsi vemo, da veliko stvari razreza dijak in jih odvrača od učenja, začeni s kinom. Kjer pa je v razredu v kakem predmetu nad 50% slabih ocen, mirno lahko začnemo iskati vzroke tudi drugod.

Slabi šolski izidi ne butejo na dan ne pričakovano pri zaključnem ocenjevanju, kot morda izbrulne ognjenik po dolgem mirovanju. Neuspeh se začne kazati zgodaj, če prej ne pa ob koncu prvega tromesečja, to je pred božičem. Ali se je profesorski zbor bavil z vprašanjem, kako pomagati dijakom, da popravijo, kar so zamudili? Ali so bili na šoli strokovni sestanki predmetnih profesorjev za izboljšanje pouka? Ali so bili roditeljski sestanki, na katerih bi bili starši obveščeni o slabem stanju otrok? Ali so se posamezni profesorji potrudili, da bi ustvarili tisti nujno potrebni psihološki stik z dijaki, brez katerega ni uspešnega pouka? Noben predmet, ki se poučuje na nižji gimnaziji, ni z devetimi pečati zaprta knjiga, dostopna samo redkim izbrancem, tudi osnovne latinske slovce ne. Seveda je treba v šoli razlagati — tudi zgodovino in lažje predmete je treba razlagati — treba je snov utrjevati. Ustvariti je treba sodelovanje med učiteljem in učenci. To ni vedno lahko, a brez tega ne bo uspehov. Zgolj represivna metoda, strahovanje, grožnje s peticami ne privedejo nikamor. Ali naj damo prav prof. G. Salveminiju, ki je v uri jeze in žalosti vzkliknil, da je pedagogika tista znanost, ki nam pomaga poučevati vse druge znanosti, ki jih ne poznamo. Tudi pedagoška odgovornost ni prazna beseda.

Latinščina bo v novi srednji šoli obvezna samo v drugem razredu. V prvem razredu se sploh ne bo poučevala, v tretjem bo neobvezna. Na naši srednji šoli pa leži še vedno glavni poudarek na latinščini, kot da se hoče umetno ustvariti prepada med starošolci in novjšolci. Tu se čuti odpor proti duhu zakona o obvezni enotni srednji šoli.

Te vrste so potekle iz skrbi za usodo slovenske šole na Goriškem. Šola ima bistveno vlogo v življenju družbe: dobra šola, zdrava družba. Ne verjamem pa, da je opisano ravnanje koristno za šolo. Tako se šola uničuje. Tu postavljam tudi vprašanje, ki sicer ni poglavito: ali se nekateri zavedajo, da žagajo vejo, na kateri sede in s katere jemljejo sadeže za življenje? Poglavitna stvar pa je, da se učenci kaj naučijo za prihodnost.

Pa brez zamere! Amicus Plato, sed... ali po naše: Platona imam že rad, a resnica mi je ljubša.

STARŠI! Ste vpisali svoje otroke v naše šole? Vsak naj napravi svojo dolžnost. Čas vpisovanja v 1. razred enotne nižje srednje šole je do 25. julija.

Radio Trst A

Teden od 28. julija do 3. avgusta

Nedelja: 10.00 Prenos sv. maše iz stolnice sv. Justa. — 11.15 Oddaja za najmlajše: »Zakladi kraljeviča Veselka«. — 12.00 Slovenska nabožna pesem. Cerkveni zbor iz Jazbin. — 12.15 Vera in naš čas. — 18.00 Kinoklub, filmski svet v besedi in glasbi. — 21.00 Folklorizacija vsega sveta.

Ponedeljek: 12.15 Iz slovenske folklorizacije: »Sonce čez hribe gre« - žetev. — 18.30 Sodobni italijanski skladatelj: Federico Ghedini. — 19.15 Izvenevropska sporna ozemlja: (5) »Goa«. — 20.30 Wolfgang A. Mozart: Figarova svatba, komična opera v štirih dejanjih.

Torek: 12.15 Potovanje po Italiji. — 18.30 Slovenska simfonična glasba: Lucijan Marija Škerjanc. — 19.15 Z mamico po sončnih stezicah. — 21.00 Znameniti gorniki v Julijskih Alpah: (3) »Jakob Aljaž«.

Sreda: 11.45 Jugoslovanski orkestri in pevci. — 12.15 Za naše žene. — 18.30 Simfonične pesnitve: Jean Sibelius. — 19.00 Baritonist Marijan Kos. Na sporedu so samospevi Nika Štritofa. — 19.15 Scipio Slataper: »Moj Kras« - 4. oddaja. — 21.00 »Potnik«, radijska zgodba.

Četrtek: 11.45 Glasbeno potovanje po Evropi. — 12.15 Znameniti gorniki v Julijskih Alpah: (3) »Jakob Aljaž«. — 18.30 Koncert Tria »Ars Nova«. — 19.00 Pevski zbori Julijske Benečije in Furlanije. Zbor »Giuseppe Schiff« iz Chiopris-Viscone. — 19.15 »Potovanje na mesec«, dramatizirana zgodba. Peta slika. — 21.00 Simfonični koncert orkestra Tržaške filharmonije.

Petek: 11.45 Italijanski akvarel. — 12.15 Pogled na svet. — 18.30 Iz del dunajskih klasikov: Wolfgang A. Mozart, Igra komornih orkester »Alessandro Scarlatti«. — 19.15 Zlato, tisočletni vladar sveta: (5) »Ekspedicije na lovu za afriškim zlatom«. — 21.00 Koncert operne glasbe. — 22.00 Doba odjuge v sovjetski književnosti: (5) »Jevtušenko in nasprotniki odjuge«.

Sobota: 11.45 Ameriški odmevi. — 12.15 Za naše žene. — 15.30: »Pot v neznano«, radijska drama. — 18.30 Tržaški skladatelj: (5) »Giulio Viozzi«. — 19.15 Na počitnicah - 5. oddaja. — 20.30 Teden v Italiji. — 20.45 Zbor »France Prešeren«.

OBVESTILA

VPISOVANJE V MARIJANIŠČE

Čas za vpis v Marijanišče na Opčinah je samo do 15. avgusta. Sprejemamo predvsem dečke, ki bodo obiskovali 1. razred enotne srednje šole na Opčinah, med temi še zlasti tiste, ki bodo verjetno študirali celotno gimnazijo osem let. Tržačani, sedaj več ne velja izgovor, da je naš edini katoliški zavod za moško mladino predaleč od naših šol; gimnazija je sedaj prav blizu, zato vsi, ki potrebujete pomoč za vodo, pobite, da ne bo prepozno. Znano je, da Marijanišče ni veliko in da zato ne more sprejeti veliko gojencev. Kdor ne zmore celotne mesečnine, ki je sedaj 15.000 lir, bo napravil prošnjo na upravni odbor, ki bo po možnosti pomagal potrebnim in vrednim.

Vpisati se morajo tudi lanski gojenci. Ker je naš zavod izven mesta, zato je koristno, če obisk radi vpisa naznanite po telefonu: 221-113.

RAVNATELJSTVO

LISTNICA UPRAVE

Ponovno in ponovno obveščamo naše naročnike tu in v inozemstvu, da naša uprava odda redno in točno vse časopise vsak četrtek opoldne. Če je v četrtek praznik pa že v sredo opoldne. Zakasnitvam je zato kriva le poštna uprava.

DAROVI

Namesto cvetja na grob pok. Josipa Kralja daruje družina Terčon Sirca iz Mavhinj 1.000 lir za K.G.

Namesto cvetja na grob gospe Jožefe Pavlin daruje družina Košuta 5.000 lir za Alojzijevešče in 5.000 lir za Katoliški dom.

Namesto cvetja na grob Milič Marije iz Repentabra daruje N. N. 3.000 lir za Alojzijevešče.

Dr. VRTOVEC JOŽE (jr.)

specialist
za ustne in zobne bolezni
asistent
na zobozdravniški univerzitetni kliniki
v Padovi
TRST ul. Mercadante 1/I
vogal ul. Carducci - ul. Milano
tel. 68349

OGLASI

Za vsak mm višine v širini enega stolpca: trgovski L 20, osmrtnice L 30, več 79% davek na registrskem uradu.

Odgovorni urednik: msgr. dr. Fr. Močnik
Tiska tiskarna Budin v Gorici